

SCRISOARE DE LA ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFÂNT

"Noi, Ștefan voievod, din mila lui Dumnezeu domn a toată țara Moldovlahiei, vă trimitem vouă, prea bunii noștri strănepoți și urmași, scrisoarea de față, dată la Sfânta Mănăstire Putna, în ziua de 15 august 1996.

Știm că ați venit la Putna, unde ne-am ales loc de veșnică odihnă și casă de cinstire și slujire a credinței străbune ca la un templu sacru, dorind să vă reculegeți, să vă eliberați de amărăciunea și zbaterea trebuințelor zilnice, să ne spuneți în taină și să vă ascultăm pasul și, dacă e cu putință, să ne cereți sfatul, să chibzuim împreună, să găsim răspuns la multele întrebări care vă frământă.

Sunt acum, în vara aceasta, 492 de ani de când - după ce timp de 47 de ani, două luni și trei săptămâni am ținut pe umerii mei grijile și nevoile țării - ne-am retras aici, în această zidire din piatra cea fără moarte a Carpaților, spre a ne afla odihna cuvenită.

Ce-a fost oare viața noastră, truda de aproape o jumătate de veac în fruntea Moldovei, dacă nu o pâlpăire de lumină între două veșnicii, cea de dinaintea noastră și cea de după noi, ambele voinde să ne înghită amintirea, pașii efimeri, gândul și fapta? Și, dacă Timpul și Moartea se înfricoșează încă și astăzi și cedează în fața modestelor noastre strădanii, este pentru că, deși viața întregă ne-a fost orfană, involburată și în neconținută amenințare, ba dinspre turci și tătari, ba dinspre leși și maghiari, a trebuit să facem de nenumărate ori zid din piepturile noastre bicsnice, a trebuit să ne pârjolim adesea noi înșine casele, furajele, bruma de strânsură din jurul vetrei, să otrăvim apa din fântâni și uneori să ne retragem vremelnice în cetatea naturală a Carpaților și să nu lăsăm invadatorilor decât cenușa din vatră, pământul gol, ghioaga și paloșul brațelor noastre, a trebuit să fim zi și noapte, vară și iarnă gata de lupte și de jertfe, strâns uniți sub semnul sfintei cruci și ne-a înfrățit și ne-a oțelit credința strămoșească să putem apăra și să vă putem lăsa moștenire, atât mormintele moșilor și strămoșilor, cât și țara aceasta.

Azi, când stăm și scrutăm zilele vieții noastre, multe-puține, câte ne-au fost hărăzite, credem că nu atât prin dârzenia și priceperea în războaie ne-am ținut și ne-a întreținut lauda lumii și gloria peste vreme, cât mai ales fapta noastră în vreme de pace, lucrul bine și trainic făcut, zidirile și împlinirile rămase peste vreme.

V-ați întrebat vreodată cu câtă trudă, cu câtă râvnă, cu câtă perseverență am adunat și înălțat piatra pentru cele 46 de biserici și mănăstiri, pentru nenumăratele case domnești, curți voievodale, cetăți în interiorul sau la fruntariile țării? Am zidit cu iuțeală și mai ales cu trăinicie. Zicem cu iuțeală, fiindcă, oare nu într-o singură vară, cu opt sute de meșteri zidari și șaptesprezece mii de calfe am ridicat, în 1479, Chilia Nouă? Oare nu în numai câteva luni, în 1488 am ridicat și mănăstirea Sfântul Ilie, de lângă Suceava și Voronețul - acesta din urmă în doar răstimpul dintre 26 mai și 14 septembrie? Și nu tot astfel, între 30 mai și 28 octombrie, în același an, 1502, am construit și sfințit biserica de la Hârlău? Și mai zicem că am construit cu trăinicie, fiindcă cel puțin bisericile și mănăstirile noastre sunt pildă și mărturie până astăzi. Și dac-am strânge laolaltă toată piatra din bisericile și mănăstirile noastre, din atâtea case, curți domnești și ziduri de cetate - cărate de oamenii mei cu carele cu osii și roți din lemn - nu credeți că am înălța un munte de piatră mai mare decât piramida faraonului Keops?

Sunt însă măhnit peste măsură de soarta cetăților noastre, nu numai a acelora de la hotare, încăpute pentru multă vreme pe mâinile străinilor și pe care aveți datoria sfântă să le readuceți acasă, ci mai ales a cetăților din interiorul țării, care stau în paragină de atâta amar de vreme, când ele ar fi trebuit refăcute și transformate în temple sacre ale încrederii naționale, așa cum este Putna, Mecca noastră, templul credinței strămoșești.

Drept aceea vă poruncesc azi, acum și aici, la sfânta mănăstire Putna: ascultați-ne, prea bunii noștri strănepoți și dragi urmași! Lăsați la o parte gâlceava și pizma, zăzania și clevetirile și tot ceea ce vă aruncă pe unii împotriva altora! Strângeți-vă iarăși laolaltă și refaceți întreagă, durabilă și vrednică de cinstire, Cetatea de Scaun a Sucevei, care ne-a fost dragă nouă, tuturor domnilor Mușatini și pe care am păzit-o ca pe lumina ochilor atâtea veacuri, cetatea unde am stat de veghe aproape o jumătate de veac, cetate ce a rezistat atacurilor furibunde ale trufașului și temutului Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului, cetate care n-a putut fi cucerită niciodată prin forța armelor, cetate care s-a deschis lui Mihai Bravul, primindu-l ca pe un eliberator și unificator, cetate de care turcii și polonii și toți dușmanii noștri s-au temut ca de un vis rău și pe care sultanul a ordonat să fie distrusă, trimițând specialiști în acest scop.

Moldova aceasta, încă tristă și sfâșiată de vecinii lacomi nu merită oare să-și recapete Cetatea de Scaun, care a fost pavăza țării și gloria tuturor românilor și unde fiecare zid, fiecare piatră e un crâmpel dintr-o impresionantă cronică vie, ce acoperă veacuri de speranțe, de jertfe, de lupte, de istorie? Oare trebuie s-o lăsăm în continuare în aceeași stare jalnică, aidoma unei răni adânci pe trupul țării, așa cum au vrut-o și-au făcut-o osmanlăii și cum au lăsat-o și habsburgii, care i-au îndemnat pe armenii, pe nemții colonizați în Suceava să-și ridice case din piatra luată din zidurile cetății Mușatine? Ați uitat oare că în toamna anului 1918, când primul batalion românesc ajungea la ruinele Cetății de Scaun a Sucevei, un brav ofițer, maiorul Câmpan, de la Bacău, scria în cartea de onoare a acestora: "eu, care am înfruntat urgia invadatorilor la Mărăști-Mărășești-Oituz și mi-am pierdut un braț în timpul înțeleștării cu trupele lui Makensen, aș fi gata să-mi dau și celălalt braț și chiar să contribui lunar din pensia mea de invalid de război la refacerea integrală a Cetății Suceava, pentru ca tricolorul românesc să fluture din nou pe zidurile sale întregi și falnice?" Și chiar sub regimul totalitar, la propunerea unor vrednici dascăli suceveni, șeful statului a semnat cererea de refacere integrală a Cetății de Scaun a Sucevei, fapt pentru care Institutul Central de Proiectare și Sistematizare București a întocmit două variante de refacere, care au fost lăsate baltă în urma cutremurului din martie 1977.

Considerăm că a sosit momentul ca, utilizând forțele și mijloacele tehnice actuale - în ciuda pretinselor greutăți prin care trece țara în așa zisa și scormita etapă de "tranziție", care nu are dificultățile și adversitățile de-acum cinci veacuri în urmă, când noi am ridicat la Cetatea de Scaun din Suceava, de două ori într-o singură viață cele două ziduri de apărare externă - să vă dovedim hărnicia și vrednicia în această lucrare demnă de vrerea și puterea de care țara are atâtea nevoie.

Îndeplinind această poruncă a noastră și totodată a moșilor și strămoșilor voștri, nu atât pentru orgoliul nostru, cât mai ales pentru mândria acestei generații și a tuturor generațiilor de mâine, aș vrea să pot reveni în taină printre voi, în anul 2004, când se vor împlini cinci veacuri de la așezarea mea la Putna și când simt că trebuie să mă reîntrepez iarăși în brațele voastre și ale tuturor celor ce vor veni după voi, căci vremurile de mâine așteaptă încă de la voi, românii, neconținută jertfă, eroică dăruire, neînfricată dăruire, neostoită perseverență, nestrămutată credință, luând exemplul convenit de la statornicia și tăria Carpaților noștri.

Așa să vă ajute Dumnezeu!"

Pentru conformitate:
Mihai Iacobescu

* Scrisoarea a fost citită la adunarea de la Mănăstirea Putna în ziua de 15 august 1996.